

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі
20 __ ЖЫЛҒЫ « __ » _____
№ _____

010000, Нур-Султан, Мажилис Парламента
« __ » _____ 20 __ года

2021 жылғы 15 желтоқсанда жарияланды

Қазақстан Республикасы
Премьер-Министрінің
орынбасары
Р.В. Склярға

Депутаттық сауал

Құрметті Роман Васильевич!

«Халық бірлігі және жүйелі реформалар – елдің өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаев: «Біріккен Ұлттар Ұйымы алдағы он жылдың ішінде жаһандық деңгейде су ресурсының тапшылығы болады деп болжам жасап отыр. 2030 жылға қарай су тапшылығының көлемі 40 пайызға жетуі мүмкін. Сондықтан біз жаңа технологиялар мен цифрландыру арқылы суды үнемдеуге көшуіміз керек. Су тапшылығын жоюдың басқа жолы жоқ. Бұл – аса маңызды міндет. Үкімет су пайдалануды реттеу және оны үнемдеу технологиясын енгізу жұмысын ынталандыру үшін нақты шешімдер әзірлеуге тиіс. Су нысандарының экожүйесін сақтап, оны үнемді пайдалану үшін аса маңызды 120 каналды қайта жаңғыртуға кірісеміз. Ақмола, Алматы, Батыс Қазақстан, Жамбыл, Қызылорда, Түркістан облыстарында жаңадан 9 су қоймасы салынады. Бұл – ауқымды жоба. Бірақ, біздің қолымызда қажетті ресурстың бәрі бар» деп атап өтті.

Бүгінде Жамбыл облысының аумағында, Қаратау жотасының бөктерінде аумағы 86,5 шаршы киломерді құрайтын Билікөл көлі орналасқан, ол 1972 жылдан бастап еліміздің ластанған су қоймаларының басым тізіміне кірген.

Көлге 1971 – 1985 жылдар аралығында Жамбыл "Химпром" өндірістік бірлестігінен және Жамбыл суперфосфат зауытынан Талас – Асы өзендерінің арнасы арқылы фосфор, фосфаттар, фторидтер, азот тобының қосылыстары сияқты ластаушы заттар түскен. Ал 1972 және 1983 жылдары "Химпром" өндірістік бірлестігі ағынды суларының апаттық төгілуі болды. Көлде ластаушы заттардың шоғырлануының өте жоғары деңгейінің салдарынан флора мен фауна жойылды. 1983 жылдан бастап көл таза су қоймасы ретінде тіршілігін тоқтатты.

1984 жылы Қазақ Су шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтымен және Жамбыл облысының гидрометеорология орталығымен бірлесіп, көлдің жағдайын зерделеу жұмысы жүргізілді, ластану деңгейіне баға берілді және Асы өзенінен су жіберу арқылы оны қалпына келтіру бойынша ұсынымдар берілді. Минералды тыңайтқыштар өндіру жөніндегі өнеркәсіптік кәсіпорындардан ластанулардың және суармалы аумақтардан жер үсті ағындарының түсуінен ұзақ антропогендік әсердің нәтижесінде Билікөлдің су ресурстары терең эвтрофталу сатысында тұр.

Сонымен қатар өткен ғасырдың 70-ші және 80-ші жылдары судың аздығынан Асы өзенінің ағыны 50-60 пайызға дейін төмендеді, соның салдарынан Билікөл көліндегі су қорын толықтыру азайды. Су айдынын сақтау үшін 80-ші жылдардың ортасында көлді үлкен және кіші шараға бөлетін бөгет салынды, сондай-ақ Асы өзені бойымен көлге санитарлық су жіберілді, бірақ қажетті нәтижеге қол жеткізілмеді.

Бүгінгі таңда көлдің биохимиялық құрамы жақсартуды талап етеді: сульфаттар шекті рұқсат етілген концентрациядан 6-8 есе, фторидтер 2 еседен астам артып, бес күндегі тотығу көрсеткіші 23-тен 41 есеге дейін жетіп отыр. Мұның бәрі планктонның ыдырауына жұмсалған ерітілген оттегінің құрамына ықпал ететін көлдің таяз тереңдігі және жел қозғалысы әсерінен судың бұлдырлығына байланысты болуда.

Бұған қоса, су айдынының прогрессивті «шіруіне» төменгі шөгінділер мен қайталама ластану ошақтарының пайда болуына үлкен мән беріледі.

Құрметті Роман Васильевич!

Билікөл көлі тек Жамбыл облысының ғана емес, бүкіл елдің игілігі болып табылады.

Біздің мақсатымыз – оны ұрпақтарымыз үшін таза, өмір сүруге жарамды күйде сақтау. Бұл үшін, біздің ойымызша, кешенді тәсілдер қажет.

Баяндалған проблемаларды ескере отырып:

- көлдің топографиялық түсірілімін жүргізу;
- Асы өзені бойынша көлге санитарлық су жіберуді қайта бастау;
- көл түбін тазарту бойынша іс-шаралар өткізу;

- қалалық тазарту құрылыстарын биологиялық тазартудан кейін болашақ ағызылатын сулардың сапасына ерекше назар аудару;

-сульфат түрінің жоғары минералдануына байланысты көл суларын қандай мақсатта пайдалануға болатынын анықтау (ішу және коммуналдық

қызметтер, суару және тұрмыстық қажеттіліктер, балық шаруашылығы және демалыс аймақтары үшін) қажет деп санаймыз.

Депутаттық сауалды қарауды және қабылданған шаралар туралы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген тәртіпте жазбаша жауап беруді сұраймыз.

Құрметпен,

**Парламент Мәжілісіне
Қазақстан халқы Ассамблеясынан
сайланған депутаттар**

**І. Буларов
С. Абдрахманов
А. Амирханян
Н. Дементьева
Ю. Ли
В. Набиев
Ш. Осин
В. Тохтасунов
А. Хамедов**

**«Nur Otan» партиясы фракциясының
депутаттары**

**Е. Абақанов
Е. Жаңбыршин
Г. Нұрымова**

**«Қазақстан Халық партиясы» фракциясының
депутаты**

А. Сқақова

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі
20 __ ЖЫЛҒЫ «__» _____
№ _____

010000, Нур-Султан, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

Оглашен 15 декабря 2021 года

Заместителю Премьер-Министра
Республики Казахстан
Скляру Р.В.

Депутатский запрос

Уважаемый Роман Васильевич!

В своем Послании Главы государства К.Токаева народу Казахстана «**Единство народа и системные реформы – прочная основа процветания страны**» Президент подчеркнул: «В ближайшие десять лет ООН прогнозирует глобальный дефицит водных ресурсов. К 2030 году нехватка воды в мире может достигнуть 40%. Поэтому нам необходимо повысить водосбережение с помощью новейших технологий и цифровизации. Правительству нужно подготовить конкретные решения, которые позволят стимулировать внедрение водосберегающих технологий, эффективно регулировать водопотребление. В Акмолинской, Алматинской, Западно-Казахстанской, Жамбылской, Кызылординской, Туркестанской областях будут построены 9 новых водохранилищ. Все необходимые ресурсы для реализации этого масштабного проекта у нас есть.».

Сегодня на территории Жамбылской области, в предгорьях хребта Каратау расположено озеро Бийликоль, площадью - 86,5 км², которое с 1972 года входит в приоритетный список загрязненных водоемов страны.

В озеро с 1971 по 1985 годы с Джамбульского производственного объединения «Химпром» и Джамбульского суперфосфатного завода по каналу Талас – Аса попадали такие загрязняющие вещества, как элементарный фосфор, фосфаты, фториды, соединения группы азота.

А в 1972 и 1983 годы были аварийные залповые сбросы сточных вод ДПО «Химпром». В результате экстремально высокого уровня концентрации загрязняющих веществ в озере погибла флора и фауна. С 1983 года озеро перестало существовать как чистый водоем.

В 1984 году совместно с Казахским научно-исследовательским институтом водного хозяйства и Центром гидрометеорологии Джамбульской области были проведены работы по изучению состояния озера, дана оценка загрязнения и рекомендации по его восстановлению попусками по реке Аса. В результате длительного антропогенного воздействия от поступления загрязнений с промышленных предприятий по производству минеральных удобрений и поверхностного стока с орошаемых территорий водные ресурсы озера Бийликоль находятся в стадии глубокого эвтрофирования (*насыщение водоёма биогенными элементами, сопровождающееся ростом биологической продуктивности водных бассейнов*).

Кроме того, из-за маловодья в 70-е и 80-е годы прошлого столетия сток реки Аса снизился до 50-60%, вследствие чего сократилось пополнение запасов воды в озере Бийликоль. Для сохранения водоема в середине 80-х годов была построена плотина, разделяющая озеро на большую и малую чашу, а также были выполнены санитарные попуски по реке Аса в озеро, однако желаемого результата не было достигнуто.

Сегодня биохимический состав озера оставляет желать лучшего: сульфаты превышают предельно допустимую концентрацию в 6-8 раз, фторидов - более чем в 2 раза, показатель окисления за пять суток - от 23 до 41 раза. Все это происходит из-за мутности воды за счет малой глубины озера и ветрового перемещения, которое влияет на содержание растворенного кислорода, затраченное на разложение планктона.

Кроме того немаловажное значение в прогрессирующем «загнивании» водоема придается донным отложениям и образованию очагов вторичного загрязнения.

Уважаемый Роман Васильевич!

Озеро Бийликоль является достоянием не только Жамбылской области, но и всей страны.

И наша цель - сохранить его для наших потомков в чистом, пригодном для жизни виде. Для этого, на наш взгляд нужен комплексный подход.

С учётом изложенных проблем считаем необходимым:

- провести топографическую съемку озера;
- возобновить санитарные попуски воды в озеро по реке Аса;
- провести мероприятия по очистке дна озера,

– уделить особое внимание к качеству будущих сбрасываемых вод после биологической очистки городских очистных сооружений;

– выяснить, для каких целей можно использовать воды озера из-за высокой минерализации сульфатного типа (для питья и коммунальных служб, ирригации и хозяйственных нужд, рыб хозяйств и зон отдыха).

Просим рассмотреть депутатский запрос и о принятых мерах предоставить письменный ответ в порядке, предусмотренном действующим законодательством Республики Казахстан.

**С уважением,
депутаты от
Ассамблеи народа Казахстана**

**И. Буларов
С. Абдрахманов
А. Амирханян
Н. Дементьева
Ю. Ли
В. Набиев
Ш. Осин
В. Тохтасунов
А. Хамедов**

Фракции партии «Nur Otan»

**Е. Абаканов
Е. Жанбыршин
Г.Нурумова**

Фракции «Народная партия Казахстана»

А. Скакова

✉ *А. Байжанова, М. Мамбетов*
☎ 8(7172) 74-67-55